

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXIII **Listopad 2024** **číslo 11**

Podzim

V závoji mlhy slunko chodí spát
všude se prodlužují stíny
a vůně chryzantém i hlíny
nám stále připomíná listopad

A prodlužují se už stíny
na větvích zachvívá se list
tou pravdou každý je si jist
že každý rok je trochu jiný

I srdce s podzimem se často zachvěje
že život také jednou dozraje
a poutník tiše vchází do kraje
skrytého pod tajemné závěje

Josef Veselý

Kardinál Carlo Maria Martini SJ řekl:
„Církev je dvě stě let pozadu. Naše kultura
se změnila, naše kostely jsou velké
a prázdné a církevní byrokracie vzrůstá.
Církev potřebuje doznat svoje chyby a za-
počít radikální změnu, začínající u papeže
a biskupů.“

Corriere della sera, 1. září 2012

Úvodem

Komu věříme a kým se necháme manipulovat? My máme volit a rozhodovat o uspořádání společnosti. Moldavané zvolili prezidentkou Maiu Sanduovou. Kéž by se jí podařilo udržet v zemi svobodu. Uvidíme, kam a k čemu dojdou občané USA s D. Trumpem. Neumíme včas rozpoznávat osobnosti a pak mrzačíme společnost. Osvícených panovníků bylo v dějinách jen pár. Demokratickou volbou se ujala vlády i řada fašistů, ale demokraté už nezabránili jejich zločinům. K Hitlerovi se lisali i někteří Češi a Slováci. Dnes se někteří podobně lísají k Putinovi a klamou voláním po míru.

Někteří pokřtění přemýšlet nechtějí a přemlouvají Boha, aby volby ovlivnil on.

Nesnáším násilí, odmala mám uspokojení z likvidace zločinců. Zkoumám, co je Boží spravedlnost a co znamená biblická láska k nepřítelům, chci stát na straně života. Smrt není koncem všeho, s pachatelem má otrást; stojí-li o nápravu, je mu nabízena pomoc.

Povodně ve Španělsku byly děsivé. Brání se tak příroda našemu znásilňování? V Ukrajině a v Izraeli je mnohem hůř, nenávist a krutost lidí jsou strašnější než přírodní pohroma.

Mám rád svátek „Všech svatých“. (Proč jsme slovo „svatý“ zkreslili na „bezchybný“?) Bůh nás zve k růstu a chce nás „zasvětit“ do své životní moudrosti a k umění mít rád druhé. Jenže takoví bývají často se svými názory osamoceni - což není snadné, neboť většina nemívá pravdu. O to víc na ně myslím (některé většina ubila). Hlásíme se k nim a chceme mezi ně patřit, aby nás pak bylo víc. /v

NEVIDÍME A NESLYŠÍME

Navštívili jsme bývalý seminář v Litoměřicích. Dnes z něj je „Pivovar svatého Štěpána“ (z nedostatku inspirace máme vše „svaté“). Líbí se mně nové zařízení kaple, ale vpředu visí v životní velikosti mrtvý na kříži. Přišli jsme na Ježíšovu hostinu a ocitli jsme se v márnici. Dovedete si představit, že by nás potomci Milady Horákové pozvali na oběd a nad stolem měli fotografii své babičky na šibenici?

Myslíme si, že Ježíš přišel kvůli ukřižování, máme dojem, že mu to na kříži sluší. Pak se divíme, že nám mladí odcházejí z kostelů.

Na školním výletě jsme byli v kutnohorské kostnici. Víckrát bych tam nešel.

Několikrát denně myslím na lidi masakrované válkou, ale také se umím radovat ze života. Krása nemůže za naši krutost. /v

Neutralita a mlčení ke zlu nahrávají katům, nikoliv obětem. *rabi Išmael*

Rabi Akiba říká:
„Všichni Izraelité jsou knížata. Proto se k sobě mám chovat knížecky.“

Tázání

Pátáci měli psát sloh o emancipaci. Jedno děvče napsalo: „Žena má větší důstojnost než muž, neboť byla stvořena z lepšího materiálu.“ – Je bystrá.

K „pokynu“: „Budeš milovat svého bližního jako sebe samého“ (Lv 19:18), říká Mudrc Ben Azaj: „Znám jiný verš, který ho předčí: „Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, jako muže a ženu je stvořil.“ (Gn 1: 27)

Co když někdo sám sebou pohrdá, ubližuje si. Chce se zničit – má tak jednat se svým bližním?

Přijetí důstojnosti každého je cestou k míru. To je univerzalita a humanismus Bible. /v

Neopouštěj starého přítele, žádný nový se mu nevyrovná. Nový přítel je jako nové víno. Teprve až zestárne, budeš je s požitkem pít. *Sir 9:10*

Měj hodně těch, kdo s tebou žijí v míru, ale důvěrného rádce měj jen jednoho z tisíce. Některý přítel se změní v nepřítele a svůj rozchod s tebou přičte k tvé hanbě. *Sir 6: 6.9*

TAKÉ VÁS ZJÍMÁ, ZDA JE NĚCO PO SMRTI?

Smrt je smutná, vypadá jako konec.

Ale ve všech kulturách lidé očekávali, že lidé i po smrti nějak existují. Archeologové nacházejí prastaré pozůstatky pohřbených s výstavou pro posmrtný život.

Někdo neznámý napsal před dvěma tisíci lety:

Bože, ty můžeš vždycky prosadit svou
svrchovanou moc
a síle tvé paže nikdo neodolá.
Neboť jako prášek na misce vah je před
tebou celý svět
a jako kapka ranní rosy padající na zem.
Nade všemi se smilováváš, protože všechno
můžeš,
nehleďš na selhání lidí, jen aby změnili
svůj život.
Miluješ všechno, co je,
a neošklivíš si nic z toho, co jsi učinil,
vždyť bys ani nemohl připravit něco, co
bys měl v nenávisti.
A jak by mohlo cokoli trvat, kdybys ty to
nechtěl,
anebo být zachováno, kdybys to nepovolal
k bytí?
Šetříš všechno, protože to je tvé,
Pane, který miluješ život.
(Mdr 11,21-26)

V naší společnosti upadá v zapomnění naděje na věčný život. Máme na tom podíl, nenačili jsme se o křesťanské naději mluvit. Pohřby se někdy konají jen v rodinném kruhu, někdy už dokonce pohřeb ani není. Plačící člověk nevypadá dobře, a nechceme druhé zvát do situace, s kterou si sami nevíme rady. Civilní pohřby nadějí věčnosti nepřinášejí a naše pohřební obřady jsou často neosobní a nesrozumitelné.

Se vzkříšením nemáme žádnou osobní zkušenost. Ale Bible o naději věčnosti pozoruhodně svědčí. (Samozřejmě je třeba si

hodnověrnost Písma ověřit.)

Mě k hledání možnosti věčného života přiměla velká nouze, umírali mně moji drazí a já jsem se jich nechtěl vzdát. Časem jsem se dostal k práci s Písmem. Byli Ježíš a apoštolové lháři, podvodníci nebo jsou pravdiví? Vícekrát jsem si výsledek znovu přepočítával, abych na pohřbech nehlásal pohádky.

Nikdo z apoštolů Ježíšovo vzkříšení nečekal. Vzkříšený je musel přesvědčovat, že se vynořil z druhého břehu života. Např. L 24: 35-48

Nevytěšňujeme pochybnosti některých učedníků. Viz Mt 28: 16-20.

Verš 16: „Jedenáct apoštolů spatřilo Vzkříšeného Ježíše, klaněli se mu; ale někteří pochybovali.

Apoštol Pavel svědčí v listě do Korintu: „Kristus zemřel podle Písem a byl pohřben; byl vzkříšen třetího dne podle Písem, ukázal se Petrovi, potom Dvanácti. Poté se ukázal více než pěti stům bratří najednou; většina z nich je posud naživu... Pak se ukázal Jakobovi, potom všem apoštolům. Naposledy se ukázal i mně. Není-li zmrtvýchvstání, pak nebyl vzkříšen ani Kristus. A jestliže Kristus nebyl vzkříšen, pak je naše zvěst klamná, a klamná je i vaše víra a my jsme odhaleni jako lživí svědkové

o Bohu ... (Srv. 1 Kor 15: 1-18)

My se už nemůžeme těch svědků zeptat. Také nemáme možnost znamení (zázraků) od těch, kteří hlásají evangelium (zřekli jsme se toho). Zbývá nám jediná možnost, vydat se cestou podle evangelia a ověřit si, zda přináší dobré ovoce. Možnost věčnosti je přece lákavá.

Kdysi mně po „Dušičkách“ telefonovala osmiletá neteř. Byla pobouřená z kázání a z odpustků.

Když přijeli na návštěvu, četli jsme si o Janu Baptistovi z Mt 11: 7-19. Ted' z toho vyjí-

mám: „Ježíš říká, Jan je prorok, více než prorok. Je poslem, připravujícím cestu Mesiáši. Mezi těmi, kdo se narodili z ženy, nevystoupil nikdo větší, než Jan Baptista; avšak i ten nejmenší v království nebeském je větší nežli on. (Mt 11: 9-11)

Vyprávěl jsem Anežce, jak Zachariáš a Alžběta svému synovi řekli, že bude lidí připravovat Mesiáši cestu, ale nesměli mu říci, kdo Mesiášem je. To má poznat sám ...

Anežko, co znamená, že Jan je největší z pozemšťanů a nejmenší z nebešťanů?

„Anežko, kdo je největší z vaší třídy?“ – „Marcela.“ – „A kdo je nejmenší z 9. třídy?“ – „To nevím.“

– „Dobře, řekněme, Standa Novák.“ – „Kdo je větší, Marcela nebo Standa?“ – „No ale v tom to není.“

– „Výborně, správně přemýšlíš. Zkusíme jiné porovnání.“

– „Kdo se nejlépe učí z vaší třídy.“ – „Asi já,“ řekla trochu stydlivě. – „A kdo propadá v 9. třídě?“ – „Nevím, tak řekněme třeba Marek Vlasák.“ – „Kdo toho více ví, ty nebo ten deváták?“ – „Ten Marek.“ – „Správně.“ Ježíš řekl, že Jan je největší osobností z lidstva.

Jan připravoval lidi na setkání s Mesiášem. Velice si velice přál být Ježíšovým učedníkem. Ale Ježíš mu řekl: „Jane, tvoje práce je velice důležitá, prosím tě, dál lidi vyučuj. Já ti to jednou vše vynahradím.“

V nebi budou jen Ježíšovi učedníci.

Největší a nejmenší je třetí stupeň velikosti, to znamená, že v nebi budou lidé různé úrovně v porozumění Bohu, to záleží na každém nebešťanovi, jak se snaží a postupně roste.

Když Jan přišel do nebe, byl nejmenším nebešťanem. Ale velice se těšil na Ježíšovu výuku, velice toužil být Ježíšovým učedníkem a „rychle“ se vyučil.

„Očistec“ není vězením, ale je možností dorůstání. Ježíš řekl teroristovi „po pravici“ na Golgotě: „Ještě dnes budeš se mnou v Ráji.“ Ten člověk byl pozván mezi nebešťany, ale potřebuje se naučit náležitě, laskavě chovat a umět obětavě sloužit druhým, bez vulgarit a násilí.

V kostele se říká, že lidé v očistci jsou odkázáni jen na naše modlitby. Kdo to vymyslel, o co ten názor opírá? Copak lidé v „očistci“ jsou bezmocní, bez jakýchkoliv možností jako vězni? Očistec není trestným zařízením, ale doučováním.

Naše modlitba není přemlouváním Boha, aby pustil lidi mezi nebešťany. Bůh není nedostatečně milosrdný a nepotřebuje být uprošován. Svátí v nebi říkají: „Nebudeme si snižovat úroveň nebe, my, bývalí hříšníci, jsme se také u Ježíše vyučili, tu možnost tady má každý. Ať na sobě pracují, držíme jim palce.“

Příchozí do nebe si chtějí doplnit potřebnou úroveň, aby jim nebylo v nebi trapně a nepří-

padali si jako žebráci.
Osmiletá Anežka tomu porozuměla.

Co to jsou odpustky? (Komunisti se nám za ně posmívali.) Kdo to umí rozumně vysvětlit? Dovednosti (láska, věrnost, obětavost, umění plavat, mluvit ...) jsou nepřenositelné. Zrovna tak vína. Ekonomický kalkul, že každá modlitba má určitý „počet bodů“ a můžeme ji pokázat na „konto druhého,“ mně připadá absurdní (přesto, že jsme se o tom učili).

O čem v kostele mluvíme a nemluvíme? Když do nás soudruzi cpali marxismus, zkoušeli jsme se ptát, ale sami soudruzi své ideologii nevěřili.

Poděkuji tomu, kdo mně vysvětlí, co znamená modlitba (přepsaný text) a přijetí svátostí na úmysl římského biskupa.

Ježíš nám přislíbil, že naše drahé i nás probudí ze spánku smrti a dopomůže nám dorůst na úroveň krásy nebešťanů. Krásu nebe vytvářejí vzájemné vztahy nebešťanů.

Ježíš nám ukázal laskavé a obětavé soužití s Bohem a lidmi. Líbí se nám to. Těšíme se na toto bohatství. Každá krása – dobré vztahy především – je ochutnávkou nebe. Už teď se učíme co nejvíce si je osvojit.

Porozumění s druhým je pro mě největším zážitkem. Porozumím-li si s druhým v jedné věci, neznamená to, že si automaticky rozumíme v druhé věci, natož ve všech.

Někdy mě bolí srdce z mé nemožnosti sdělit druhému, jak jej mám rád. Trápí mě má ubohost ... Ale Bůh nám nabízí uzdravení a pomoc, je bohatý a rád rozdává.

Vím, že Bůh má skoro na všechno jiný názor než já. Je ochoten nás učít.

Těším se na setkání s nebeskými osobnostmi ... Až např. uvidím Antonína Dvořáka, poděkuji mu za jeho hudbu ... A pak mu povím: „Antoníne, moc jsem pracoval a nestihl jsem si vyposlechnout všechny tvé skladby, nebyly by tady k máni?“ A on na mě spiklenecky mrkne a pozve mě mezi muzikanty, kteří budou s nadšením nebesky hrát ... A až si to několikrát do určité sytosti poslechnu, zeptám se: „Antoníne, co máš nového?“ Protože jej jeho talent a touha po krásě dál „svrbí“ ... a hudebníci budou hrát další nebeské skladby nebeských umělců ...

Pětiletá neteř kdysi řekla: „Babi, když my se po smrti podíváme do všech zemí... A taky na mořský dno...“

Svým dětem můžeme říkat: „Až umřu, nebuďte smutní. Těším se, že vás budu mít o mnoho víc rád, než jsem tady dokázal. Těším se na ten krásný program a na vysvobození z toho, co mně překáželo...“

Mluvmě o naději ve vzkříšení s druhými. Apoštol nám říká: „Pusťte si svou fantazii na špacír, ale stejně neuhodnete, jak závrtnou krásu vám Bůh připravil.“ To ale neznamená, že o tom nemáme přemýšlet. Podstatné je, že víme, co nás čeká – dobré vztahy. Na to se můžeme a máme připravovat; a všechna ta dovednost, kterou si už tady osvojíme, se

nám bude hodit.

Vývoj a program housenky, z které se vylíhne motýl, je pro mě krásným podobenstvím. Sami si porovnejte ty rozdíl mezi housenkou a motýlem. Rozdíl v pohybu, krásě a možnostech. Housenka jen žere a žere. Když se zakukluje, nic neví, ani netuší ... Po čase, až se dostane na svobodu, se předstává v celé své krásě. Svou konstrukci si motýl rozloží (v kukle byl poskládaný jako skládací deštník), „nafoukne,“ nechá si svůj nový, krásný šat ošchnout, s chvěním roztáhne křídla a letí ... A my žasneme nad tou závrtnou lehkostí, krásou a novými možnostmi motýla... Přejeme mu sladkost nektaru květů a odvahu k novým dálkám a výškám. Kdo by housenkám dokázal říci, co je za čas čeká? (Podobně mě v semináři napadl příklad dítěte, jeho existence, porod, který pro něj vypadá jako konec, závrtné oslnění a nekončící poznávání bohatství života.)

Jak to je s modlitbou za zesnulé? Modlitba je činem, má pohnout s námi lidmi, se mnou, případně s druhým člověkem. Bůh pracuje na sto procent. Jeho bych se neodvážil přemlouvat.

Očistec není vězením. Umíme vysvětlit dětem, jak pomáháme vězňům a lajdáckým studentům, kteří propadají, ale dostali možnost opravné zkoušky po prázdninách. Umíme je povzbudit a něco jim nabídnout.

Je-li to třeba, můžeme říci třeba i toto: „Táto, za mnohé ti jsem vděčný. Vážím si tě. Ale škoda, že jsi naši mamince neděkoval a neuměl se omluvit. Douč se to, není to tak těžké a ponižující, i já jsem se to naučil. Těším se, že si jednou budeme víc rozumět. Jsem vděčný Bohu za jeho pomoc a péči. Já se taky snažím o růst. Velice o tebe stojím.“

Naším druhým zesnulým máme za co děkovat. Jejich péče o nás a jejich dílo nás zavazují. Hlásíme se k nim, jsme z jejich krve. Mají nás víc rádi než dřívě. Žijí s námi v modlitbách a přejicnosti. Patří mezi naše největší poklady, nechtěli bychom je vyměnit za jiné. Jsme vděční Bohu, že se s nimi můžeme znovu setkat. /v

Jak často mi milost Boží uložila, abych stále svědčil a veřejně hlásal, že nemáme truchlit pro naše bratry, když je Pán zavolal a vysvobodil z tohoto světa! Vždyť přece víme, že nejsou ztraceni, že nás jen svým odchodem předcházejí. Že sice po nich toužíme, tak jako by cestovali po souši, či po moři, ale že pro ně nemáme nařikat, že tu kvůli nim nemáme nosit černé roucho, když oni tam už oblékli roucho bílé. Že nemáme dávat pohanům příležitost, aby nás plným právem kárali, poněvadž oplakáváme mrtvé, kteří podle našeho přesvědčení žijí u Boha, a tak víru, kterou ústy hlásáme, nepotvrzujeme srdcem a duší.

sv. Cyprián, biskup a mučedník

Bůh nečeká se zítřejším východem slunce na naše modlitby, nemusíme si jej vyprošovat.

Zbožní Ježíšovi vytýkali, že on a jeho učedníci nedodržují rituální čistotu.

Řekl jim: „Pokrytci, ctíte Boha rty, ale vaše srdce je od Boha daleko. Z nitra, z lidského srdce, vycházejí zlé myšlenky a jednání – a ty znesvěcují člověka.“ (Srv. Mk 7: 1-23)

František k tomu řekl: Čistota, podle Ježíše, není spojena s vnějšími obřady, ale především s vnitřními postoji. Aby byl člověk čistý, nemá smysl si více umývat ruce, pokud ve svém srdci chová zlé myšlenky, jako je chamtivost, závist nebo pýcha, nebo zlé úmysly, jako je podvod, krádež, zrada a pomluva. Ježíš varuje před ritualizmem, který člověka nepřivádí k růstu v dobrotě; naopak, někdy může vést k tomu, že člověk u sebe i u druhých zanedbává nebo dokonce ospravedlňuje rozhodnutí a postoje, které jsou v rozporu s láskou, zraňují duši a uzavírají srdce.

Nelze odejít ze mše a už před kostelem ošklivě a nemilosrdně pomlouvat druhé. Pomluvy ničí srdce, ničí duši.

Nebo se v kostele zbožně modlíš, ale doma se pak chováš ke členům své rodiny chladně a odměřeně nebo zanedbáváš své staré rodiče, kteří potřebují pomoc a společnost. To je pokrytectví. Právě to dělali farizeové.

Nelze být zdánlivě spravedlivý, možná dokonce dělat trochu dobrovolné práce a nějaké filantropické skutky, ale pak uvnitř pěstovat nenávisť vůči druhým, pohrdat chudými a nejmenšími nebo se chovat nečestně ve své práci.

Vztah s Bohem nelze zaměřit na vnější gesta a své vnitro nevystavit působení Božímu slitování, které mění naše myšlení, mluvení a láskyplně chování. Jsme stvořeni pro čistotu života, pro něhu, pro lásku.

Řím, 1. 9. 2024

CO ZAŽIL ČESKÝ VELVYSLANEC V RUSKU

Petra Procházková

Do letošního června velvyslanec v Rusku Vítězslav Pivoňka měl za úkol „dobyť ambasádu v Moskvě zpět“. Vrátit ji do českých rukou. Protože, jak říká, ji ovládaly ruské uklízečky, kukačky a štěnice. Přijel v časech přítele Ruska prezidenta Zemana a odjel v roli představitele „nepřátelské země“. A s posttraumatickým syndromem a pocitem, že na Čukotku se už nepodívá.

Odjížděl do Moskvy v květnu 2018. Tehdy byl českým prezidentem Miloš Zeman. Vítězslav Pivoňka měl za sebou působení na Ukrajině a v Ázerbájdžánu. Myslel si, že je na to nejtěžší ve své profesní kariéře dobře připraven.

Říkáte, že jste dobýval českou ambasádu zpět – copak ji do té doby ovládaly jiné síly?

Byla pod velkým vlivem místních. Ruských občanů, kteří pro nás pracovali.

Jednoduše řečeno, vy jste je měl vy-

házet?

Měl jsem za úkol s pomocí určitých technických opatření zamezit jejich vstupu do určitých prostor, pak je vytlačit mimo veškerá úřední teritoria a nakonec i vyházet.

Takže uklízečky na velvyslanectví byly ruské špionky?

Počítáme s tím, že každý Rus, který pracuje nejen na české, ale jakékoliv západní ambasádě, je buď pracovník, nebo spolupracovník kontrarozvědky.

My Rusům nepodstrkujeme své špiony převlečené za údržbáře?

Nemůžu prozrazovat, jak to děláme my. Vítězslav Pivoňka přijel jako velvyslanec ČR do Moskvy v roce 2018. V únoru 2023 český ministr zahraničí Lipavský potvrdil, že je Pivoňka zpět v Praze. Do Moskvy se už nevrátil. Velvyslancem v Rusku byl do letošního května.

Prozrad'te alespoň to, čím jste to „dobýváním ambasády zpět do českých rukou“ začal...

Začal jsem postupně vymezovat prostory, kam nesmí vstoupit ruská noha. Například zakázanou zónou se stalo patro, kde seděl velvyslanec. Řekli jsme ruským zaměstnancům: Sem už nesmíte.

Kdo vám tam pak uklízel?

Pokud museli do zakázaných prostor přece jen jít, byl jim přidělen český doprovod. Celou dobu je hlídal náš člověk. I uklízečku.

Dostavil se nějaký výsledek?

V září za mnou do Moskvy přijela manželka. Pamatuju si první ráno. Spíme v ložnici v rezidenci. S balkonem. V osm hodin deset minut v rohu směrem ven začne ve zdi kukat kukačka. Na vrány jsme byli zvyklí, ale kukačka?

Kukala i druhý den. Šli jsme ji hledat. A zjistili jsme, že v té zdi není pták, ale štěnice. Skoro dva měsíce nám každé ráno kukala. Mezi 8.10 a 8.20 nám kukáním vysílali signál.

Co vám podle vás chtěli naznačit?

Chtěli říct: „Nemáte to pod kontrolou.“ Vytvořili nám diskomfort. Mně a mojí manželce chtěli způsobit stres.

A nejen nám. Moji kolegové se třeba vrátili z dovolené a měli radiátory omotané zauzlovanými igelitovými taškami. Vypnuté ledničky plné jídla...

Povedlo se jim vás rozhodit?

Mám za sebou diplomatickou službu v Kyjevě, když Ukrajině vládl prezident Viktor Janukovyč (*člen proruské Strany regionů, dnes žije v Rusku, pozn. red.*). Tehdy jsem zažil obrovský tlak ze strany ukrajinské kontrarozvědky. Včetně toho, že mi lezli do bytu a rozsvěcovali mi světla, otevírali okna, rozbili mi skla u auta. Takže jsme dost odolní.

Neřekla vám manželka nikdy „kukačka už je na mě moc, jedeme domů“?

Neřekla. Moje žena má vysoký stupeň odolnosti.

Bál jste se tam někdy o život?

Já jsem hodně otrlý. Bezpečnostní práh se mi posouval a posouval... Pak mě na ulici oslovil neznámý chlap a ptal se, co si myslím

o válce. Ze všech stovek lidí na Majakovského si vybral mě?

Zvýšený stres se pro vás stane normálem. Pro diplomaty je míra diskomfortu určená dotekem. Fyzickým dotekem. V tomto směru Rusové nepsaná pravidla dodržují.

Byl někdy náš diplomat napaden?

Byl v blbou dobu na blbém místě. Rizikové jsou bary. Jak se postupně situace v Moskvě zhoršovala, chodilo se už jen do Českého domu. Naši lidé věděli, že jinam nemohou.

I proto jsme měli na ambasádě posilovnu a bar. Protože ten stres byl obrovský a každý potřebuje nějak vypustit páru. Chodil jsem tam i já.

To, co jste popsal předtím, musel dělat někdo, kdo se po české ambasádě v Moskvě mohl pohybovat...

Místní síly. Postupně nám docházelo, že mají k dispozici klíče, o kterých jsme nevěděli.

Takže jste jim je vzali?

Klíčová akce byl krok číslo dvě. Vyměnili jsme všechny zámky.

Takový rozvod...

Přesně tak. Rozvod. Přemýšlel jsem, proč to dospělo až tak daleko.

Přišel jste na to?

Ano. On už jeden takový rozvod s Rusy proběhl – v roce 1989. Jenže jsme ho nedotáhli. Tvrdý rozchod proběhl až teď.

Výbuchy ve Vrbětících v roce 2014, ze kterých byli obviněni ruští agenti, znamenaly hodně prudký obrat. Než jste dokončil akci klíče a vytěsnění ruského personálu do příslušných mezí, vstoupila do rusko-českých vztahů diverze?

Nastalo něco, čemu říkám období bílé vrány – na seznamu nepřátel Ruska byli tehdy jen Američani a my. Když jsem přijel na jednání evropských delegací, byl jsem mezi všemi jediný, jehož země neměla s Ruskem žádné vztahy. Všichni stále ještě měli snahu je budovat. My jsme jim říkali, aby se podívali na nás... Jak jsme dopadli.

Bylo rozhodnutí o vyhoštění ruských diplomatů po Vrbětících přiměřené? Zachovaly jsme se důstojně?

Myslím, že ano.

Pro tehdejšího prezidenta Zemana a jeho tým muselo být těžké stát se přes noc nepřáteli Rusů. Nechtěli to spolu s Moskvou nějak zamést pod koberec?

Já bych spíš řekl, že jsme si z toho sami udělali součást vnitropolitického boje.

Mě se na tohle pořád všichni ptají, ale já jsem ani v republice v tu chvíli nebyl. To, co následovalo, je největší hrdinský čin naší zahraniční politiky od roku 1989. A je úplně jedno, jaká politická elita to začala a jaká dokončila. Domácí bojůvky mě opravdu nezajímají.

Víte, existuje kategorie, které se říká státní zájem. Někdy se dokonce i lze domluvit s mediálním prostředím a něco na nějaký čas odložit. Ano, vše špatné musí být potrestáno. Ale v danou chvíli zveřejnění informace může uškodit nám samotným. Nemůžeme si vrtat díru do vlastní lodi...

Máte na mysli něco konkrétního, co se

bývalo mělo zamlčet?

Nic zamlčovat nešlo. Vždyť my jsme jim pak úplně rozbili rezidenturu.

Tak alespoň jsme je překvapili, ne?

Bylo to hrdinství. Rozhodně nesmíme teď pochybovat o tom, zda jsme to nepřežnali. Když už jsme se odhodlali k úderu, nesmíme se sehnout, ale naopak pokračovat. Jen tak nás začnou respektovat. Sláva stromu národa je zalévána krví hrdinů, říkají Rusové. Ani my ale nejsme švejci.

Oni si to o nás ale myslí...

Švejk je první sovětský hybrid použitý proti nám. Legionářská tradice byla Sověty cíleně překryta švejkovskou. To udělali schválně. Mluvit o legionářích bylo zakázáno, Švejk byl veleben.

Už ale asi nejsme švejci. Přearadili si nás z kategorie mladší, trochu legrační bratr do kategorie nepřítel?

Mocnosti nepřemýšlejí jen v kategoriích přítel a nepřítel. Mají celou škálu vztahů: kooperace, komunikace, kontakty, konfrontace, válka. Hrají vysokou hru. Nejde v ní o emoce, ale o cíle.

Rusové jsou prostě nastaveni jinak než my.

Jak funguje slavná ruská diplomacie? Je opravdu tak specifická?

Je. Typické například je, že když tam dorazíte, oni se na vás „kouknou“. Po dobu tří měsíců je člověk detailně monitorován. Kde a jak se pohybuje, jak se chová, na co se dívá na internetu, jestli nesleduje něco choulostivého, zda jezdí autem jen ve dne, nebo v noci, jestli si připravuje určité trasy, třeba i únikové, a kudy vedou...

... a pečlivě si vše zapisují?

Každý u nich máme šanon. Když shromáždí dostatek informací, teprve si vyhodnotí, zda je člověk čistý diplomat, nebo zpravodajec s diplomatickým krytím.

Rusové takto sledují všechny ambasády a v Moskvě jsou ambasády všech států světa – přes dvě stě.

Co následuje po třech měsících monitoringu?

Když vás budou i pak chtít „dělat“ – tak se v odborné hantýrce říká sledování –, tak si toho rozhodně nevšimnete.

Vás „dělali“?

To, co se stalo nám, bylo něco jiného. Byla to jiná operace: to vás takhle někdo osloví jménem ve výtahu. Nebo na ulici. Nebo se vám najednou za hodinu nečekaně vybijí telefon. Nebo vám na dálku rozsvítí světla v sekretariátu velvyslance.

To se vám dělo?

I horší věci. Měli jsme na ambasádě pár. Ten pár měl manželskou krizi. Manželka odjela do republiky. Pak se vrátila a ve svém prádle našla kalhotky jiné velikosti. V areálu velvyslanectví.

Jsou to staré praktiky. Za socialismu místní ruské síly třeba počítaly flašky alkoholu a sledovaly, kdo kolik na ambasádách vypije, kdo koho pouští do dveří, aby pochopily skutečnou hierarchii a věděly přesně, kdo je kdo.

Svou velvyslaneckou misi v Rusku jste zahájil za prezidenta Miloše Zemana a zakončil za prezidenta Petra Pavla. Z toho mi vychází, že jste se někdy nutně musel dostat do rozporu se svým svědomím. Zkrátka, jedno z těch období pro vás muselo být hodně nekomfortní, ne?

Přijel jsem do Moskvy v roce 2018, nedlouho po návštěvě prezidenta Zemana v Moskvě. Poslední návštěva českého premiéra v Rusku byla v roce 2013. Poslední ministr tam byl v roce 2005. Dialog na úrovni vlády tehdy neexistoval. Jednalo se jen o byznysu.

My jsme museli dokázat odhadnout, v čem je možné spolupracovat, a v čem ne. Změna na Pražském hradě pro mne neměla tak zásadní význam. Já jsem řešil úplně jiné věci než války na domácí scéně za prezidenta Zemana.

Když jedete na takto těžkou misi, jakou ruská mise je, musíte mít lvíčka na prsou. Musíte být absolutně ukotvený ve vlastní zemi. Pyšný na to, že jí můžete sloužit.

Protože jinak jste ovládnána emocemi a zemi, kde jste, začnete buď nenávidět, nebo obdivovat.

Ptám se spíš na to, jestli vás neštvalo, že jste byl obchán Pražským hradem, který kontaktoval Kreml sám? Že vás opomíjeli...

Zahraniční politika České republiky je dílem trojnožky. Patří tam prezident – a my jsme oficiálně prezidentovi lidé, ať se nám to líbí, nebo ne –, vláda a zahraniční výbor parlamentu.

Ano, vždy mohou ze služby odejít. Zítřka řeknu: mám toho dost a jdu.

Stává se, že velvyslanci je proti srsti plnit úkoly, které mu zadávají z domova?

Když velvyslanec dostane příkaz něco udělat, má právo se dotázat, zda to je opravdu patričné. Pokud vám to potvrdí, už máte jen dvě možnosti – splnit to, nebo jet domů.

To se týkalo situace, kdy vás z Prahy vyslali na vojenskou přehlídku na Rudé náměstí?

Ano. Bylo to po Vrbětících. Ty vybuchly v dubnu a vojenská přehlídka je v květnu.

Tehdy ale ještě převládala snaha netahat do sporů mezi námi oběti 2. světové války. Tak jsem na tu přehlídku šel.

A teď?

Ted' je nová válka.

Myslela jsem, že vám nemuselo být příjemné, když měl Kreml přímou linku na prezidenta Zemana a vás o tom, co si povídají, ani neinformovali...

Ale já jsem byl jako na frontě... Víte, ta přímá linka skončila Vrbětici. Ne Zemanovým odchodem, ale Vrbětici. Tehdy česká vláda rozhodla, že se tendru na dostavbu Dukovan nebudou účastnit ani Rusové, ani Číňani...

A kdyby Vrbětice nebyly, tak by vyhráli Rusové?

To nevím. Nebyl jsem tu a netuším, jak to bylo rozdané.

Mohli se Rusové snažit získat před ostatními výhodu přes Zemanova poradce Nejedlého?

Ale každý stát měl v ČR svého oficiálního lobbistu. Nejen Rusové. Dostavba jaderné elektrárny je vlivový nástroj.

Tohle všechno ovšem po Vrbětících padlo. Když přišel na Hrad prezident Pavel, už s námi v Moskvě nikdo nemluvil. Děly se jiné věci: hozená dýmovnice, demonstrace proti nám s plakáty „Stop fašismu“...

Žili jsme tehdy už nejen pod tlakem tajných služeb, ale poštváli proti nám i část společnosti.

I za této situace jste zůstával v Moskvě s rodinou?

Moje dcera onemocněla a s manželkou po Vrbětících odcestovaly domů. Syn se mnou zůstal, než začala válka (*nová, celoplošná válka proti Ukrajině, pozn. red.*).

Nakonec jsem tam zůstal sám. Bylo to asi nejtěžší období mého života. Vrátil jsem se s poststresovým syndromem. Trvalo mi dva roky, než jsem se z toho dostal. Ted' už se směju a můžu sportovat.

Vrátil byste se do Moskvy, kdyby byla

možnost?

Ne. Pracovně ne. Ale moc bych chtěl vidět Čukotku. Čtyřikrát jsem tam měl jet a zkazil mi to covid. Už se mi to asi nepovede.

Vy si myslíte, že už se do Ruska nikdy nepodíváte? Že se nikdy nezmění? Ted' nemám na mysli přerod v demokratickou zemi. Třeba bychom to ani neměli na Rusku vyžadovat. Ale stačilo by, kdyby pro nás přestalo být nebezpečné a šlo si vlastní cestou...

Souhlasím. Za takové situace bych tam klidně jel.

Je Rusko smutný příběh?

Ne. Smutný ne. Akorát jsme z něčeho vystřízlivěli.

Když mi někdo, kdo byl v Rusku střílet losy, začne vyprávět, jaké to tam je nádherné, respektuju to. Ale prožil jsem v postsovětském prostoru šestnáct let a vím, jak se Rusko mění. A vím, že narodit se v České republice je za odměnu. Musíme si tuhle svoji výsadu

umět ubránit. Nemyslím zbraněmi, ale musíme zvyšovat svou odolnost vůči hrozbám.

Nejsme při hodnocení Ruska ovládnání klíče?

Vidíme ho romanticky...

Myslela jsem spíš, že se na Rusy díváme jako na burany. Jako na stádo opilých mužiků...

Česká společnost naplňuje teorie o kulturní válce. Společnost je rozdělená, a to i vztahem k Rusku. Jedna část ho přeceňuje, což má historické kořeny, druhá podceňuje. Vidí Rusy jako opilce, pochybuje o tom, že dokáží létat letadly a podobně.

Obě pozice jsou velmi škodlivé a brání nám vidět Rusko takové, jaké je.

A jaké je?

Nepřátelské vůči západnímu světu a jeho hodnotám.

Ruský režim. Ale co běžní Rusové?

Jsou součástí systému. Rusko funguje jinak. Na každého tam existuje šanon. A všichni to vědí.

Třeba korupce: je všudypřítomná a systém to monitoruje. Putin tak může zavírat až pět procent svých nejvyšších úředníků ročně. Oni netuší, kdy jim kdo zaklepe na dveře.

Platí ale jedna zásada – existuje úplně nejužší kruh kolem Putina a na ten on nesáhne nikdy. Na nikoho.

Slovo drží. Když slíbil svému předchůdci Borisi Jelcinovi, že jeho rodinu nechá být, nikdo se jí pak ani nedotkl.

Putin se stále více izoluje od okolního světa. A stále více mu nedůvěřuje.

- Dokončení na str. 10 -

AKTUALITY

Biblické hodiny máme každý čtvrtek v 19 h. přes Zoom. Zájemci o připojení přihlaste se na adrese: vacek.letohrad@gmail.com

Česká křesťanská akademie zve na přednášky v evangelickém kostele v Letohradě, vždy v 19 h.:

15.11. **Roman Frühauf, přednáška s promítáním fotografií z Ukrajiny** – Užhorodské základní školy, kde se dosud děti učí česky.

23.11. **Prof. Tomáš Petráček: „Istanbulská úmluva, evangelium a gender.“** Ke kořenům některých problémů současné církve.

Vstupenky jako vánoční dárek - 34. ročník MHF Letohrad 2025

Ten bude od 31. května do 8. června 2025. Program naleznete: www.mhf.letohrad.cz Byl zahájen předprodej vstupenek na Zahajovací galakonzert MHF Letohrad 31. května 2025, DK Letohrad. Felix Slováček, Anna Slováčková a Filharmonie Hr. Králové.

Jistě vynikající nápad jako vánoční dárek! <https://shop.entradio.cz/event/15576> nebo v pokladně DK Letohrad. Cena vstupného 350 Kč.

SVATOVÁCLAVSKÁ SLAVNOST 2024

Volný den státního svátku, připomínající patrona naší země svatého Václava láká k setkání a příjemně prožitým společným chvílím. Stejně jako v letech minulých i letos připravila farnost Letohrad Svatováclavskou slavnost - prostor plný pestrého programu, dobrého jídla a milých setkání. Slavnost začala mší v kostele svatého Václava a pokračovala na farním dvoře a zahradě. Po vydatném obědě nás pozdravili starosta města, senátor Petr Fiala a farář Karel Dvořák. Dechový soubor letohradské ZUŠ Let's band vykouzlil svými písněmi neopakovatelnou atmosféru a pohádka pro děti „O princezně, která se nebála“ zase přilákala k podiu nejmenší účastníky. Svitavský vokální soubor SYxtet pohladil po duši harmonickými tóny známých českých i světových písní a v podvečer program uzavřel Jindra Černošský s kapelou. Doprovodný program pro děti zajistily skautky z 2. oddílu a pan Dubský s oblíbeným kolotočem. Z nabídky 9 stánků se slavným, sladkým a tekutým občerstvením si přišel na své snad každý a kdo chtěl, mohl podpořit chudé, hladovějící děti ve stánku Missio. Děkujeme vám všem, kdo jste přišli a svojí přítomností vytvořili krásnou atmosféru slavnosti, kterou nám nepřekazil ani občasný déšť. Poděkování patří i všem, kdo se slavností jakkoli pomohli. Společně jsme se všichni podíleli na rekordním výtěžku letošní slavnosti, který činí 155.100 Kč. Or-

ganizátoři se ho rozhodli věnovat na konto Charity, která pomáhá lidem zasaženým povodněmi.

Za organizátory Jana Faltejsková

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme skautům za letošní prázdninové tábory. Desítky dětí vychováváte v duchu skautských ideálů a vedete k dobrému. Nejen na táborech je naučíte mnoho praktických a užitečných věcí. Věnujete dětem svůj osobní čas. Za vše, co děláte pro naše děti a mládež. DĚKUJEME. Není to samozřejmost. *redakce*

SBÍRKA KE DNI VÁLEČNÝCH VETERÁNŮ

Po celý listopad můžete zakoupit ve všech letohradských lékárnách symbolickou květinu vlčího máku. Pořízením květu přispějete na přímou pomoc veteránům a dalším bojovníkům za svobodu prostřednictvím Centra pomoci Paměti národa. Výtěžek sbírky jde také na to, aby se na jejich příběhy nezapomnělo.

ZPRÁVY Z CHARITY

Sbírky šatstva

Poslední sbírka v tomto roce byla 6. listopadu. Děkujeme všem dárcům. Další sbírka bude až po zimě, 5. března 2025.

Vzpomínkové setkání

Oblastní charita a Domácí hospic Alfa-Omega uspořádala 6. listopadu v ústeckém kostele. Vzpomínkové setkání pro pozůstalé a jejich blízké. Každý rok na této akci sice prožíváme smutek, ale také radostné vzpomínky, naději a vědomí, že to nejcennější, co v životě máme, jsou mezilidské vztahy.

SETKÁVÁNÍ S HLUBOKÝM LIDSTVÍM

Mobilní specializovaná hospicová péče vznikla při Oblastní charitě Ústí nad Orlicí v roce 2016. Od roku 2018 dostala služba název Domácí hospic Alfa-Omega, a do multidisciplinárního týmu se zapojili kromě zdravotních sester také sociální pracovníce, psycholog, duchovní a lékař. V současné době v této službě pracuje pět hospicových lékařů, kteří přebírají do péče pacienty v orlickoústeckém regionu. MUDr. Pavlu Vychytilovi, který byl jedním z prvních, jsme položili pár otázek:

Proč jste se stal hospicovým lékařem? Co vás k této práci táhlo?

Dostal jsem nabídku od sester z hospice. Zároveň vím, že je to dobrá a potřebná služba, protože pomáháme lidem umírat snesitelněji. Naplňuje mě to.

Čím vás tato práce uspokojuje?

Jsem s lidmi v posvátných okamžicích živo-

ta. Umírání je pro každého jedinečný čas a pro mě je naplňující být v tento čas s lidmi, kterých se to týká.

Jaká je vaše role u pacienta, když medicínsky už se nedá nic dělat?

Převezmu pacienta a s hospicovou sestrou uděláme vstupní vyšetření. Zjistíme, co mu je, jaké má potíže, jaké bere léky a jaká má očekávání. Přestože medicína už zde nemá velký efekt, často tišíme pacientům bolesti a ulevujeme od dalších příznaků nemoci. Pa-

cienti, které přebíráme z onkologií, nebyvají dobře připraveni v tom smyslu, aby věděli, že brzo zemřou. Samozřejmě v tom hraje roli i psychika. Každý by tady chtěl být co nejdéle, a tak některé informace „neslyší“, nepřipouští si je. Naši pacienti mají před sebou krátký čas, průměrně dva týdny. Většina z nich čeká, že tato doba bude delší, proto je důležité s nimi probrat právě jejich očekávání. Jako lékař jsem hospicovým sestram k dispozici na telefonu, a mohou se mnou řešit aktuální problémy pacientů. Máme také týmové multidisciplinární debaty, na kterých probíráme stav pacientů, co se podařilo, co a jak udělat atd.

V domácnosti leží umírající pacient, o kterého se stará rodina a jezdí k nim domácí hospic. Co lidé v této situaci potřebují nejvíce? Potřebují slyšet pravdu nebo dodat naději nebo něco jiného?

Na to neexistuje jednoduchá odpověď. Každý pacient je jiný a v jiném zdravotním stavu. Snažím se lidem říkat pravdu způsobem, který je pro ně přijatelný. Důležité je mluvit s nimi a vyslechnout kus jejich příběhu. Co lidé potřebují vždycky, to je pochopení.

Jak se vám spolupracuje s těmi nejbližšími kolegy – s hospicovými sestrami? Jedním slovem skvěle.

Změnilo se za tu dobu obecné povědomí o hospicové péči a umírání doma?

Určitě ano. Existuje spousta propagace a programů, které osvětlují lidem tuto problematiku. Ve společnosti se více mluví o tématu umírání, což je dobrý trend. Umírání je těžké pro každého, ať je člověk věřící nebo ne. Všichni projdeme touto náročnou životní situací, na kterou nemáme návod.

Jedna z priorit hospicové péče je zbavit pacienta nesnesitelných bolestí, které jsou např. u onkologických nemocí. Daří se to opravdu ve všech případech?

Myslím, že na 99 % se to daří. Dokážeme zbavit pacienty nesnesitelných bolestí. Jsme

Na státní svátek 28. října jsme pozvali veřejnost k představení pamětních kamenů židovských sousedů, zavražděných za války.

Přišlo přes sto lidí. Na třech místech nám o nich úžasně vyprávěla kyšpercká rodačka paní Eva Novotná.

Bez ní a bez knihy pana Stanislava Adamce bychom o nich téměř nevěděli.

Před léty jsme si začali oživovat paměť. Z Židovského vzdělávacího střediska v Praze jsme si půjčili do kostela a do gymnázia inspirativní výstavu „Zmizelí sousedé“ o likvidaci Židů. Paní učitelka Minářová se věnovala studentům, a ti se svých prarodičů ptali na jejich školní fotografie a na židovské spulžáky.

Teď jsme se u kamenů sešli, abychom trochu umenšili náš dluh vůči našim Židům.

Vzpomínáte, jak s námi v roce 1996 velice otřásla vražda Lukáše Pecháčka pár dní před jeho svatbou?: Lukáš byl skaut a nejhodnější mladík z našeho města. Tomuto neštěstí jsme zabránit nemohli, ale pronásledovaným Židům se pomáhat dalo. Jen nebylo dost statečných.

I my, kteří jsme tenkrát nežili, máme potřebu o selhání naší společnosti mluvit. Vážíme si našich předků za to, co vykonali

schopni pomoci každému, aby necítil bolest. Zároveň takový člověk nemusí být při vědomí, protože stále spí. Někdo dobrovolně medikaci odmítá, protože se chce do posledních chvil zachovat při vědomí a komunikovat s okolím – i s bolestmi. Jsou i lidé, kterým léky fungují velmi špatně, ale to je, řekl bych, jeden případ z několika set. Je to rarita. Zároveň je dobré si uvědomit, že možnost zbavit trpícího pacienta bolesti je záležitost naší bohaté středoevropské společnosti. Lidé v jiných částech světa takovou možnost volby vůbec nemají.

Daří se vám stále vnímat vzácnost okamžiku, kdy člověk odchází ze života? A v čem vlastně spočívá ta jedinečnost?

Snad se mi to zatím daří vnímat. Až budu vyhořelý a nebudu to vnímat, tak doufám, že mi někdo řekne, ať si dám pauzu. V čem je ten okamžik jedinečný? Je to poměrně intimní. Do značné míry to vnímám jako spirituální zážitek. Nevíme, jestli po smrti něco bude nebo ne. Odcházení ze života je povznášející. (Což ale neznamená, že to je lehké - řada lidí neodchází smířených). Přesto v každém odchodu ze života vnímám naději. Ať už člověk odejde smířený nebo nesmířený, ať je věřící nebo nevěřící, z hlediska křesťanského nic z toho nezabrání větší lásce, většímu milosrdenství, většímu vztahu.

Jakou hodnotu byste vyzdvihl z toho, co vám práce hospicového lékaře přináší?

Především setkání s lidmi a s lidstvím v jeho nejnějnější podobě. A skrze to i s něčím, co nás přesahuje. /M

dobrého, ale také potřebujeme vědět, čemu zůstali dlužni, abychom pokročili dál. Víme, že ten, kdo své selhání nepřizná a nesnaží se polepsit, staré chyby opakuje. Proto je zapotřebí, abychom každý ve své rodině vyprávěli dětem, jak to za války s vybjíváním Židů bylo, a kteří lidé pronásledovaným pomáhali. Nesmíme dopustit, aby se něco podobného opakovalo.

/v

V řadě měst lidé začali pořizovat Kameny zmizelých jako připomínku našich židovských spoluobčanů, kteří se nevrátili z koncentračních táborů, a umísťují je na místech, kde Židé před válkou ve městě žili. Paní Eva Novotná-Machová (která žije v Praze a každoročně přijíždí na letní pobyt do Letohradu) přišla s návrhem pořídit „Kameny zmizelých“ u nás v Letohradě. Vybrala tři významné letohradské rodiny a s paní Janou Kalouskovou se pustily do práce. V Brně sehnaly zhotovitele kamenů, vybraly příslušný obnos na jejich výrobu a informovaly o své aktivitě letohradské radní. Během výroby kamenů se Janě Kalouskové ozval její příbuzný Jan Špilár z Brna (známý kadeřník „Střihoruký Edward“) s tím, že již 3 roky má doma vyrobený kámen pro letohradského mladíka Petra Geduldigera, který bydlel na náměstí a s nímž chodila během války jeho maminka....marně telefonoval na městské úřady v Žamberku a v Letohradě s prosbou o umístění kamene, až společná domluva a společná žádost byla úspěšná a kámen Petra Geduldigera je umístěn společně s kameny rodiny Ledererových na Václavském nám. č.50 v domě, kde bydlel před svým odjezdem do Terezína... /v

Text Jana Špilára o Petru G. uvádíme:

Petr Geduldiger se narodil 13. 11. 1921. Historické prameny se zmiňují o Kyšperku, ale více se nepodařilo zjistit. Byl přítelem a spolužákem mojí maminky Vilmy Špilárové rozené Kytlicové (3. 4. 1925 v Kněžství), jejíž rodina po celou válku v osadě Kněžství skrývala žambereckého Žida Jana Hostovského a byla oceněna titulem Spravedlivý mezi národy. Petr se s maminkou zamilovali, a když se Geduldigerovi přestěhovali do Letohradu čp.50 maminka ve vypůjčeném kabátě se žlutou hvězdou chodila s Petrem po okolí na procházky. Po válce plánovali přestěhování do Palestiny, kde chtěli přispět k založení státu Izrael. Maminka proto absolvovala po válce vojenský výcvik, pilotovala větroně, skákala v reprezentacním družstvu ČSR s padákem, střílela ze všech dostupných zbraní (pistole, pušky, samopaly, tarasnice), aby mohla sloužit v Izraelské armádě. Tato Petrova velká naděje se však nenaplnila, protože byl 17.12. 1942 transportován do Terezína a 1.10. 1944 byl ve vlaku do Osvětimi zastřelen, když pomáhal vstát bratru Zdeňkovi. Petr byl umělecky založen a chtěl studovat architekturu. Prorockou kresbu vlaku, ve kterém pak zahynul,

a obraz Zdi nářků, kterým ilustroval své krédo: „Nikoliv lkát nad prastarými zbořenými zdmi, ale stavět a tvořit, to by mělo být Božím přikázáním Vyvoleného národa,“ věnoval do památníku mé mamince 3 .9. 1939 v den, kdy jsem se jí za 23 let narodil, Petr zemřel ve věku 23 let a maminka se o jeho smrti dozvěděla přes Červený kříž, ve svých 23 letech. Kámen zmizelých připomínající tento tragicky nenaplněný životní příběh je poděkováním za vzor statečnosti a tvůrčího úsilí, kterým nám byl židovský mladík Petr Geduldiger.

Shalom chaverim.

Jáhen Jan Špilár, vděčný syn

A ještě nabízíme slova paní Evy Novotné:

JEŠTĚ KAMENY

Dopředu se omlouvám za příliš osobní následující text. Vracím se k odpolední v pondělí 28. října. Povedlo se, Letohrad se přiřadil k městům se snad trvalou připomínkou osudu bývalých spoluobčanů. Máme zlaté kameny – stolpersteiny v dlažbě. Další budou jistě následovat.

Stačí to?

Snažila jsem se těm, co byli ochotni naslouchat, vyprávět o rodině Fischlově, Saxlově, Ledererově. O lidech, jimž bylo Československo vlastní, Kyšperk domovem, k jehož rozkvětu pilně a často nezištně přispívali, a obyvatelé Kyšperka těmi, s nimiž sdíleli své starosti, radosti a plány pro budoucnost.

Mám pocit, že se mi během vyprávění nepodařilo jasně a zřetelně formulovat, čím by pro nás připomínka bývalých obyvatel měla být. Totiž impulzem k přemýšlení, k odpovědi na otázky, co se to dělo, proč se to dělo, čemu se dalo nebo nedalo zabránit, kdo je vinen, jak vinu napravit, čeho se vyvarovat.

Co svět světem stojí, střídají se léta hubená s tučnými, slunečná s katastrofálními, válečná s mírovými, dobrá se špatnými. A stejně dlouho se lidé snaží přežít. Přidat se ke křiklounům v naději, že i pro ně se nějaká tučnější prebenda najde, jít proti proudu a počítat s následky, nebo někde za rohem nenápadně přežít.

Opravdu těžké je jít proti proudu a rovná se to hrdinství, jestliže vláda v zemi je v rukou autoritářů.

Můžeme mít tisíc a jednu výhradu k současné vládě, pořád je to ale vláda vzešlá ze svobodných voleb, vláda, která neničí a nezavírá své kritiky, která je možná až příliš benevolentní k veřejně a svobodně sdělovaným názorům.

A přece se část naší společnosti cítí nespokojená a v ní je těmi, kteří ztratili moc a touží po ní, utvrzována.

Společnost v potížích si nezískáte tím, že budete apelovat na dobré vychování, vlastenectví, sociální citění, šetrnost, pracovitost.

Úspěch se dostává, když rozlobenému davu

vysvětlíme, kdo je jeho trampotami vinen. Protože jsme takové národy, že vždycky raději slyšíme, vinen je ON.

Nastupujícímu guru a jeho klonům stačí, aby pokřikovali, co všechno je špatně, že vládnoucí vláda je neschopná, nic nedělá, aby donekonečna vyzdvihovali jako neřádstvo to, co je při každém odpovědném vládnutí nepřijemným rozhodnutím. Pro obecné blaho nemusí dělat vůbec nic, stačí hubovat a slibovat modré z nebe.

Pokřik našich populistů se začíná podobat tomu, jak své spoluobčany postupně zpracovávaly organizace končící jako totalitní vlády. Oni nestojí za nic, to my máme pravdu, s námi vám bude blaze!

Porovnejte:

Československo bylo pro Hitlera umělým státem, co neměl právo na existenci. Odmítl vědět, že tu historicky bylo nějaké české království. A navíc ti neurvalí Češi týrali německy hovořící obyvatelstvo v Sudetech. Třetí říše vás zachrání!

Putin neuznává Ukrajinu. To je přece teritorium Ruska a basta. A navíc, ti nacismem nasáklí Ukrajinci týrají rusky hovořící obyvatelstvo. Ukrajinu potrestáme, Rusko je vaše budoucnost!

Palestinci se nikdy nesmířili s tím, že se celý svět dohodl dát Židům malý kousek neúrodné pouště, aby za nepředstavitelná utrpení, jimž svět nezabránil, mohli budovat svůj stát. Že jsou to území kam z biblických dob spadá Judea a Kanaán, odmítají slyšet. Izrael musí být zničen.

Také vám připadá, že jsou to děje jakoby okopírované? A to záměrně přeskakují nenávislné mediální mezihry, které k rozvratu přispívaly a přispívají.

Nejsem ani historik, ani politolog, chybí mi spousta informací, ale na nenávislné pokřikování jsem alergická. A mám strach, že jestliže nenajdeme dost odvahy (a ta je v demokratické zemi bezbolestná), abychom s každým, kdo má pochyby a neví a je otrávený a zlobí se a má skutečné potíže, abychom s každým takovým člověkem hovořili, snažili se vysvětlit, neurazit, pochopit, možná i hledat pomoc, můžeme svou pohod-

lností populistům brány moci otevřít a pak se jen divit, jak jedna za druhou mizí vyvozenosti svobodné společnosti.

Chceme přece pro své děti, pro svá vnoučata i pravnoučata slušnou zem se slušnými podmínkami pro život. Brbláním to nedokážeme. Musíme si dát velký pozor na každého, kdo straší, kdo snadno označí viníka, kdo nestrpí debatu a neslyší argumenty, kdo nepřipustí vlastní chybu, kdo nenávidí a nevidí možnost nápravy.

Nepíšu nic nového. To dobře víte. Když se podívám do svých minulých příspěvků, je to pořád jedna písnička. Jací jsme a jací bychom měli být.

A proto ještě jedna pravdivá informace. Byla to PhDr. Jana Kalousková, kdo po tři roky neúnavně a trpělivě spřádal všechny nitky, aby pamětní kameny mohly být položeny. Zjistit, jak a kde se vyrábějí, jejich cena a získání patřičného obnosu, kontrola jejich výroby a správnosti nápisů, dodání, to všechno byla její práce. Setkala se s mimořádným pochopením a vstřícností starosty, Kulturního centra, žáků Umělecké školy, technických služeb. A vás, občanů, kteří jste kameny obklopili. Takhle nějak by to mělo v dobrém životě a v dobrém městě vždycky vypadat. *EN*

Dodávám (Václav Vacek):

My, křesťané, přiznáváme, že jsme nezabránili antisemitismu a tak jsme umožnili nacistům jejich hrůzný a zvrhlý zločin spáchat. Potřebujeme poznat, co jsme mohli a měli vykonat.

Po válce jsme začali rychle opravovat poškozené stavby a instituce, ale zapomněli jsme na opravu našeho myšlení, zbabělosti, strachu a lhostejnosti.

Po převratu jsme pozvali paní Madeleine Albrightovou do Letohradu. Na dům, ve kterém nějaký čas její rodina bydlela, jsme pořídili pamětní desku. V kostele bylo shromáždění, přivítali jsme jejího bratra - a jak jinak - vedly se oslavné řeči. Abychom nebyli pokrytci, vystoupil jsem, a zpětně po-

blahopřál Korbelovým k jejich včasnému útěku z naší republiky a také jsem vyznal naši nedostatečnost v zastání se našich pronásledovaných židovských občanů.

Někteří lidé proti mé řeči protestovali: „Nemohli jsme nic dělat.“ Připomněl jsem Nicholase Wintona - zachránil 669 českých židovských dětí.

I v Letohradě řada lidí za války pomáhala ohroženým, včetně partyzánů. Ale také někteří lidé kolabovali nebo jednali podle.

Povídejme si s dětmi, do jaké skupiny bychom chtěli za války patřit: mezi pachatele, oběti, mlčící dav nebo mezi zachránce? Kdo by nechtěl být hrdinou? To je ale náročné. Mluvme s dětmi o tom, jak se připravovat, abychom v kritických situacích se ctí obstáli.

Jednou z příčin současné války v Evropě je naše vytěsnění příčin dřívějších válek a zločinů „konečného řešení Židů.“ Nechtěli jsme o tom slyšet, nechtěli jsme si přiznat svůj podíl na zlu války. Potřebujeme se stavět proti zlu, lži a nespravedlnosti. Chceme si pěstovat odpovědnost za budoucnost dětí a posilovat si svou odvalu.

Kéž nám „kameny zmizelých“ tento úkol připomínají. */v*

ANEŽČINY DOBROTY

Můj synovec Kryšťufek je jeden z nejhlavějších malejch chlapečků na světě. Už to bude pár měsíců, co jsem s ním vyráběla jeho první kápézetku. Byl na ni náležitě hrdý, ale aktuálně už je prý v katastrofálním stavu a některý věci v ní vyložené chyběj.

Tak jsme dnes spolu po obědě u babi a dědy šli budovat novou. Začali jsme v šicím koutku. Zavírací špendlík, jehlu, nit („Teto, můžu prosím růžovou? Víš, Esti ji nosí ráda, tak kdyby potřebovala něco opravit.“), štěteček na čištění šicího stroje... Ten prý Kryštof potřebuje přímo akutně.

„A moh bych si vzít ještě tuhle žlutou krajku?“

„Ale Štofi, co s krajkou, v kápézetce mají být věci, který ti pomůžou, když máš nějaký problém.“

„No však jo, co když budu chtít udělat někomu radost květinou, a čím hezčím bych ji měl převázat než touhle krajkou?“

Další argumenty nebyly potřeba... */AN*

NÁŠ ROZHOVOR

Ing. Vlastimil Bartoš (nar. 1955) tiskne od prvopočátku náš farní časopis v tiskárně Grantis, s.r.o. v Ústí nad Orlicí. Postupně mu v rodinné firmě pomáhala i jeho manželka Maruška. Bartošovi také Okénko od začátku spozorují, bez jejich štědrosti by výtisk Okénka nestál 10 Kč.

Za třiatřicet let, co Okénko vydáváme, se mnohé změnilo, a tak jsme se ptali nejen na začátky:

Vlastíku, jak ses dostal k tiskařině, co Tě k ní přivedlo? A co jsi dělal do té doby?

Do revoluce jsem byl programátorem a pak technikem velkého sálového počítače, s pamětí mnohem menší než současný telefon. Ihned jsem pochopil, že přijdu o práci, takže jsem začal podnikat. Nejdříve jsme s kolegou rozjeli výrobu pletených ponožek, neb na trhu nebyly. Po roce se naskytla možnost zakoupit maličkou provozovnu tiskárny včetně personálu tady v Ústí. Tak jsem se zadlužil, začal se učit a také zanedbávat rodinu. Klopýtal jsem přes zákony, sháněl zákazníky a plnil si postupně sen z mládí. Za socialismu jsem si pořídil primitivní rozmnožovací stroj a tiskl samizdat (státem zakázané tiskoviny). Kamarád mi dokonce maloval i obrázky. Obtížně se sháněly rozmnožovací blány i papír. Hodná paní z papírnictví mně je nechávala. Oba jsme riskovali udání. Některé tiskoviny jsem dokonce drze „vystavoval“ v kostele. Když byla nouze o materiál, ofocoval jsem přes stativ knihy pašované z ciziny na klasický kinofilm, vyvolával na fotopapír a takto množil.

Se svobodou přišla legální vydavatelská činnost. Knížky nás ale neživí, jejich vydávání je můj koníček. Snažím se vydávat kvalitní literaturu, pokud křesťanskou, tak spíše čerit stojaté vody.

Firmu jsem už prodal a jsem tam jen zaměstnancem – důchodcem.

Jak ses seznámil s Václavem Vackem a jak se „ústečák“ dostal k letohradskému Okénku?

Ivo, musím tě opravit: u nás se říká zásadně „oušťák“. Ústečák je na severu. S Václavem se známe od roku 1976, kdy jsme se náhodou sešli v Ústí, kde u kostela rozdával oznámení o primici, a já mu nabídl, že ho odvezu na nádraží. A bylo to. Pak už jsme se vídali s přestávkami v Jičíně, Třebové, Náchodě, Pardubicích, Lipolticích, Hněvčevsi, až po Chlumec n. C, odkud přešel do Letohradu. První Okénko mám schované. Tuším, že se na něm tehdy podílel Ludo Marcinčín.

Jak ses setkal s knihami Louise Evelyho a Daisy Mrázkové?

Evelyho jsem si zamiloval už na vysoké ško-

le, měl jsem několik jeho děl v samizdatovém vydání. Dvě knihy k nám propašoval rodinný známý z Vídně a můj otec je přeložil.

Hned po revoluci jsem se vydal do Vídně a nakoupil od něho další tituly.

Za ta léta se prodalo tisíce výtisků a český rozhlas před lety předčítal na pokračování Krédo na stanici

Vltava. Daisy Mrázkovou jste mi objevili ty a tvůj manžel Pepa. Knížkami od Daisy jsme odkojili i naše děti. Myslím, že to jsou pro výchovu dětí základní knížky.

Vydal jsi díly poznámek Václava Vacka „Bůh k nám mluví“. Není to bláznivý nápad?

Není. První náklad 250 ks byl rozebrán do 2 měsíců. Další dotisk 250 ks je z poloviny rozprodán. Každý díl má přes 1300 stránek, takže váha může posloužit jako pěkné těžítko.

Kdo Tě v životě nejvíce ovlivnil?

Částečně rodiče, hodně dědeček a později katechetka, ke které jsem chodil tajně na náboženství (v roce 1983 byla odsouzena Okresním soudem za nedovolené vyučování a maření dozoru na církvemi). Seznámení se s biskupem skryté církve Fridolínem Zahradníkem bylo pro mne objevné. Jistě mne ovlivnil. Pochopil jsem, co je podstatné, co je podružné, a co jsou škodlivé pohanské nánosy. On byl ženatý, měl tři děti a vysvěcen ve východním ritu, aby zmátl tehdejší státní režim.

Byl vedoucím střediska klempířů v Rychnově n. K. a opravoval s dalšími kněžími skryté církve věže a střechy kostelů. Zvláště na Slovensku. Já už v tu dobu studoval v Žilíně, a při tom jsem mu dělal osobního řidiče, jak jsem měl chvíli čas. Bylo to hodně poučné. V roce 1983 ho komunisté s dalšími kolegy nezákonně zatkl. Propuštěn z vězení byl až po revoluci. Když si uvědomím, že den před zatčením jsem mu domů dovezl samizdatové Informace o církvi, docela mne mrazí, že jsem mohl taky skončit za katrem. Dopadlo to dobře. StB si mne pozvala jen 3x, vyvázl jsem s rovnou páteří.

(Pro ilustraci jak funguje Duch sv. uvedu následující: Skrytá církev se scházela na chalupě o samotě u obce Rosička na Vysočíně. Párkrát jsem tam byl, ale neznal jsem ten název. Takže na otázku vyšetřovatele: „Znáte Rosičku?“ jsem okamžitě odpověděl, že žádného pána toho jména neznám. A dal mi už pokoj.

(Ten vyšetřovatel si po revoluci vzal život). Silnou osobností byl pro mne také jezuita Josef Jakubec a samozřejmě Jenda Rybář, je-

hož knížky jsou stále v naší nabídce.

Když jsem potkal Václava Vacka, hned jsem byl potěšen, že to je moje krevní skupina. Stýkali jsme se zpočátku sporadicky, později již pravidelně, když nás připravoval na manželství. To je už 43let! Je nám průvodcem životem z víry. Průvodcem porozumění božímu slovu. Za covidu jsme objevili zoom, a tak se díky internetu setkáváme na biblických hodinách nadále napříč republikou.

Dozvěděla jsem se, že v mládí jsi jel v noci načerno autem. Jak to bylo?

To už je hodně dávno. Dost jsem v postpubertě zlobil. Ale tento příběh zpracoval Ruda Krautschneider v knížce, můžeš ho klidně zveřejnit.

ptala se Iva Marková

Takže uvádíme:

DOCELA OBYČEJNÝ VLASTIMIL

Ten malý čiperný kluk neběhal, ale přímo létal ulicemi města Ústí nad Orlicí. Měl to štěstí, že rodiče chodili do práce a jeho namístě školky vychovával dědeček. Byl moc hodný a zbožný. Bylo samozřejmostí, že před jídlem se všichni u stolu modlili. Malý Vlastík kromě víry, o které se nediskutuje, byl vychováván v duchu starých tradic. Všechno sice poslušně přijímal, ale kladl neustále otázky. Chtěl vědět, proč. Byl příliš mlád, aby přijal staré a neměnné pravdy jako fakt. Pravidelně navštěvovali kostel. Bystrý chlapec v konfrontaci s každodenním životem nenacházel na svoje otázky odpovědi. Je-li Bůh všemohoucí, proč dopustí, aby bylo tolik zla? Proč jsou války? Co zamýšlel Bůh, když stvořil člověka? Otázky se množily a odpovědi nepřicházely.

Bible je sice úžasný text, ale její výklad je často dvojznačný a vyžaduje hodně životních zkušeností, aby v něm člověk nacházel smysl. Moudrost nikdy není jednoznačná.

Když mu bylo patnáct let, občas s kamarádem vyrazili na noční jízdu. Kamarád si půjčil otcovo auto. Jezdili pár hodin, auto pak vrátili, a nikdo nic nepoznal. Jednou si kamarád vymyslel, že pojednou do Staré Paky za jedním děvčetem sto kilometrů tam a sto zpět. V těch časech byl všude na silnicích malý provoz. Jen co rodiče usnuli, vyrazili. Ve Staré Pace byli za necelé dvě hodiny. Kamarád se potěšil s děvčetem, a hned se vrátili zpět. Na zpáteční cestě před Hradcem Králové jim prasknul klínový řemen. Všechny pokusy jej něčím nahradit selhaly. Byly čtyři hodiny v noci. O půl šesté se maminka vzbudí a zjistí, že Vlastík není doma. Postel studená. Vyděsí se. Bude problém. Chlapec cítil úzkost a trpěl. Úpěnlivě se modlil. Za chvíli kamarád stopnul projíždějící auto.

„Co máte za problém?“ ptal se řidič chlapců. Vzápětí, když si je vyslechl, se rozesmál. „Já rozvážím po mototechnách právě klínové řemeny. Jaký potřebujete?“

Situace se jako zázrakem vyřešila. Ano, zázrakem. V pět zalehl doma do postele, a nikdo nic nepoznal. Sliboval, že už nic takového nikdy neudělá. Samozřejmě, že na

svoje předsevzetí brzy zapomněl. Ale jeho víra byla najednou silnější. Po této zkušenosti dostávala sice jasnější kontury, avšak racionální myšlení zatlačilo tento zážitek téměř do zapomnění.

Jako mladík se začal angažovat v hnutí za větší náboženskou svobodu. Byla sedmdesátá léta, tzv. normalizace. Biskup Otčenášek tehdy inicioval petici o svobodách a Vlastík ji samozřejmě podepsal. Skončil jako mnozí u výsledku na StB. Bylo to nepříjemné, ale pustili jej. Vlastík se bál o jednoho kamaráda, který také podepsal petici. Jeho otec byl krátce po infarktu a hrozilo, že přebere výzvu k výsledku od pošťačky, protože se jmenoval Arnošt, stejně jako jeho syn.

Vlastík vyrazil do Brna hledat toho mladého člověka. Věděl jen, že studuje střední školu, ani nevěděl jakou. Vyrazil do města s tím, že se zeptá lidí. K jeho údivu těch škol tam bylo hodně a Brno bylo větší, než si představoval. Zdálo se nemožné, že by toho člověka mohl najít. V modlitbě prosil o pomoc. Za chvíli jej potkal v České ulici, jako se úplně náhodně prochází. Byla výhoda, že měřil skoro dva metry, takže byl už zdálky vidět. Arnošt předstíral nemoc a odjel domů. Výzvy z StB chodily většinou v pátek, aby se lidé měli čas přes víkend bát. Vyzvedl si výzvu a šel na StB k výsledku, aniž se to otec dozvěděl.

V katolické církvi vznikl jakýsi odboj. Po roce 1968 se Vatikán obával likvidačního útoku na katolickou církev. Došlo k ilegálnímu vysvěcování kněží a biskupů. V případě likvidace oficiálních církevních struktur by právě tito kněží a biskupové drželi církev provizorně v chodu. Jedním z tajně vysvěcených biskupů byl i Fridolín Zahradník. Vlastimil pro něj začal pracovat. Při studiích s ním jezdil jako řidič a pomáhal, kde se dalo. Výslech na StB jej ani nepřekvapil. Byl už ženatý, cítil obrovský tlak a zodpovědnost.

„Tak vy jste ženatý?! Určitě máte svoje děti rád a nechtěl byste, aby se jim něco stalo, že?“ řekl vyslyšující. Pak na hodinu odešel a nechal jej škařit ve vlastním potu. Vlastík byl příliš malá ryba. S výhrůžkami jej pustili. „Žiji, jak nejlépe umím. Nyní už víru chápu jako poznání a z něho vyvěrající vztah. Řídím se desaterem božích přikázání, ale myslím si, že překlady biblických textů jsou zavádějící. Židé například nechápou desatero jako přikázání, ale jako ukazatel cesty životem. Bible je úžasná, ale musí se číst srdcem. Je uzamčená, a ne každý nalezne klíč. Bůh nechtěl být sám, a vymyslel si člověka – spolupracovníka. Lepší svět je možný. K zachování světa Bůh hledá spolupracovníky,“ řekl Vlastimil nakonec našeho rozhovoru. Rozhovor byl dlouhý a já jsem z něj napsal jenom střípky. Věřím, že alespoň některý vám uváže v srdci.

Rudolf Krautschneider

Milý Vlastíku, děkujeme ti za rozhovor, za jedinečnou spolupráci na vydávání Okénka, a za vše, co s Maruškou děláte pro druhé. /M

- Dokončení ze str. 5 -

CO ZAŽIL

ČESKÝ VELVYSLANEC V RUSKU

Petra Procházková

Pro nás je ruské samoděržaví, které tam přetrvává, něco nepřijatelného. Ale části ruského obyvatelstva to třeba vyhovuje?

Nejužší kruh kolem Putina je jako sekta. A to je pro ruskou spirituální duši strašně přitažlivé.

Jsou příhody, které jsou pro nás doslova šílené. Třeba když Putin pozval na lov jelenů italského premiéra Berlusconiho a ze skoleného zvířete vyřízl nožem srdce, které mu podal v dřevěné krabičce. Berlusconi se pozvracel. Věděli, že se to stane, měli ho načteného.

Stejně tak Putin věděl, že má na Angelu Merkel pustit psa, když ji chce vyvést z míry. Moment, který také formoval vztahy Angely Merkel s Putinem: na jednání v Soči v lednu 2007 ruský vládce náhle vpustil do místnosti svou labradorku. Kancléřka se psů od roku 1995, kdy ji jeden pokoušal, bojí. Lze prakticky vyloučit, že by to Putin nevěděl.

Takže nic nedělají náhodně, vše mají promyšlené?

Nesmíme je podceňovat.

Ruská elita je zpravodajsko-bezpečnostní. Hlavní představitelé ruského státu jsou zpravodajci, kteří vyrůstali v určité sociální skupině. Ta je vychována, ta je determinována. Oni přijali myšlenková pravidla své skupiny. Tou hlavní je konspirace. Náhoda neexistuje. Za vším něco vidí.

V kombinaci se strachem, řízenou korupcí a udavačstvím je ten systém neuvěřitelně stabilní.

Opakování chaosu z 90. let nehrozí?

Ti, co zažili rozpad SSSR, udělají všechno, aby je to nepotkalo podruhé. Dnes je vládnoucí elita úplně jiná. Kolem Jelcina byli tehdy samí intelektuálové s brejličkami. Dnes nikdo z elity nenosí brýle, protože je to u nich symbol slabosti.

Zdá se, že ani rozpad Ruska, který si někteří na Západě přejí, není na pořadu dne...

Rusové nám tohle podsouvají – prý chceme strategickou porážku Ruska, jeho rozpad na osm částí podle nějakých map.

A chceme?

Rusko má teď 4223 jaderných hlavic a přes 1500 jaderných nosičů. Asi nemáme zájem na tom, aby vzniklo dvacet malých autoritářských států s přístupem k těmto zbraním...

Mezi ruskými emigranty se ozývají hlasy separatistů, kteří vysvobození Ruska vidí v jeho rozpadu.

Vy jste se hodně zabýval československými legionáři. Moc pochopení jste na ruské straně nenašel...

V historii existuje jen jedna jediná armáda, která opustila území Ruska neporažena. Jinak „kdo s mečem přišel, mečem padl“ – Poláci, Němci... Jen Čechoslováci odjeli z Vladivostoku neporaženi.

Štve je to? Nebo o této historické etapě moc nevědí?

Ale vědí. Jednou za mnou přijel do Ruska náměstek našeho ministra obrany. Jeli jsme do Samary – podle smlouvy jsme měli právo na památník stojící na kostech našich legionářů. A přijal nás zástupce ředitele kulturního odboru radnice. To je ponižení. A ještě nám vysvětlili, že už mají památník Švejkovi, tak jácípak legionáři – Češi už jsou přece ve městě přítomni prostřednictvím Švejka.

V sousedním městě Pripjagi už byl památník legionářům hotov. Zaplatili jsme ho a chtěli jsme ho umístit. Jenže na tom památníku byl tento nápis: „Stavte si památníky Němcům v Lidicích.“

Je plno písniček o Čechách, a také jsou dodnes místa, kde se dětem říká: „Nezlob, nebo přijde Čech!“ Nikoliv čert, ale Čech.

Švejka si považují?

Je to symbolické. Vždyť Švejkův „otec“ spisovatel Jaroslav Hašek byl rudý komunistický komisař! Ze Samary utíkal před našimi legionáři... Těmi, kteří bojovali proti bolševikům.

Vy byste rád, aby si vážili spíš legionářů než Švejka?

Jenže pro Rusy je právě Švejk představitelem českého národa.

Ted' už ale mají švejků plné zuby. Změnili strategii vůči nám během vašeho působení v Moskvě?

Ano. Za celých pět let pobytu v Rusku jsem nezažil jediné pozitivní jednání na ministerstvu zahraničních věcí. Ani jedno.

Ani v zákulisí? Když jste skončili oficiální část, nepoklepalí vám na rameno a neřekli: víš, my musíme...

Oni pořád hráli svou roli. Dříve se při studiích na MGIMO učili i hrát divadlo. Ministr zahraničí Lavrov píše verše. Jejich diplomacie je umění.

Usmívají se, mluví klidně, ale vlastně vám nadávají.

Jsou mistři svého řemesla?

Nejsou geniální, to ne. Ale mají naučené postupy.

Podívejte se na jejich reakci, když jim Ukrajinci vletli do Kurské oblasti. Nedělají dlouho nic. Mají čas. Týden nebo měsíc... je to carská manýra. Umírají lidi, ale car pozoruje, jak systém funguje. Vždycky platí jedno: car je dobrý, bojarové jsou špatní.

Pamatujete si svou první návštěvu Ruska? Nebo ještě SSSR?

Bylo to v roce 1986. Jsme z Benešova a naším družebním městem byl Klin. Narodil se tam Čajkovskij a ten se kamarádil s Dvořákem, za kterým jezdil často do Prahy.

Já jsem z Poděbrad a byla jsem v 80. letech minulého století sbírat jahody v Mitišči. Tam se vyrábějí vagony pro metro. Vzpomínám si, že mi tam strašně nechtunalo...

Já jsem tehdy během návštěvy SSSR zhubl osm kilogramů. Dávali nám pořád nějaké kaše.

Co vám ukázali? Nám Lenina v sarkofágu...

I my jsme stáli tu strašně dlouhou frontu před mauzoleem a nesměli jsme mít ruce v kapsách.

Ale co si nejvíc pamatuji, je Volha. Řeka. Mám ji v hlavě proto, že u ní začnete chápat, proč Rusové žijí v jiném časoprostoru.

Stačí zkusit přejít v Moskvě na jeden zátah ulici. Jsou tak široké, že je překonáváte na etapy...

Když jsem někam jako velvyslanec chtěl jet, trvalo mi autem dvě hodiny, než jsem vůbec opustil Moskvu. Jezdili jsme na kávu tak

daleko, jako kdybychom u nás jeli do Brna. I v tomto bych hledal rozdíly mezi námi a jimi.

Projevuje se to i v diplomacii. Pracují třeba s pojmem „strategická trpělivost“ – nikdy nereagují hned a přímočaře. Počkají si, nechají vás čekat, uvrhnou do nejistoty, kdy to přijde. Když čtu komentáře v západních médiích týkající se Ruska, vidím, jak mnozí netuší, co to je. Jak podceňují Putina. Nerozumějí mu.

A vy?

Respektuju Rusko a jeho vlastní cestu.

Máte Rusy rád?

Rusko mám rád. Odděluji ale režim a zemi. Však víte – když vám Rus začne říkat, že jste „bratr“, pak jste bratr na celý život. Dá vám úplně všechno.

Nemusíte ani telefonovat, když jdete na neohlášenou návštěvu...

Jenže je rozdíl, když už jsou ti vaši bratři dva nebo tři. Když se v nich začne něco probouzet.

Jako diplomat jsem ale mluvil spíš s lidmi z parlamentu. Žádné skutečné přátele jsem v Rusku neměl. Na Ukrajině ano. Tam to bylo úplně jiné.

Ukrajinci vám byli bližší?

Rusové jsou díky podmínkám, ve kterých žijí, kvůli počasí, historii, kvůli všem těm prožitým bolestem, blíže Orientu. Mají i práh bolesti jinde. Je to krutější společnost a také

více spjatá s přírodou, a tím pádem odolnější než my.

Roli hraje také pravoslavné náboženství – v jeho pojetí jedinec nemá cenu. Duše patří Bohu a tělo carovi. Komunistická strana s touto tezí pracovala úplně stejně.

Rusové čekají, že jim někdo řekne, co mají dělat, Ukrajinci nikoliv. Rusové od nepaměti trpí, Ukrajinci trpět nechtějí.

V 90. letech minulého století byl velvyslancem v Rusku Luboš Dobrovský. Přijel s ambicí donutit české novináře – byli jsme tam tři nastalo – aby nevyhledávali v ruské realitě pořád něco negativního. Aby Rusy občas pochválili. Když odjížděl, museli jsme ho my mírnit v jeho negativních emocích. Nestalo se vám něco podobného?

Stalo. Bylo by ale hrozně jednoduché celou tu misi takto zahodit. My Češi při hodnocení Ruska činíme jednu velkou chybu. Máme pocit, že vše, co dělají Rusové, dělají kvůli nám. Ale Moskva hraje světovou hru. Činí určité kroky proto, aby to viděla Čína, Indie, šiitský a sunnitský svět, USA. My jsme opravdu nic.

To jste ale přece věděl, když jste tam jel.

Víte, já jsem pořád měl jakousi jinou představu. Vždyť jsme spolu obchodovali... Každý rok k nám přijelo půl milionu turistů. Živili část Prahy a dalších měst...

Tak jak to, že jsme „nic“?

Protože my jsme drobní představitelé liberálního individualismu. Oni sami sebe označují za národ kráčeující po samostatné, specifické civilizační cestě.

Nemají ale pravdu?

Mají. My jsme zaměřeni na osobní svobodu jedince. To je pro nás nejvíc. V Rusku jsem se naučil, že to nemusí platit pro každého, a respektuji to.

My vnímáme stát jako HDP na hlavu. To je pro nás nejdůležitější ukazatel. Podle toho měříme i Rusko a utěšujeme se, že určitě vykrvácí. Měříme vše podle vyspělosti ekonomiky. To je ale absolutní nepochopení Ruska. Pracují s úplně jinými kategoriemi.

Na prvních třech místech v žebříčcích popularity jsou vždy armáda, zpravodajské služby a prezident. Tohle v Evropě nikde nenajdete.

... prezidentova administrativa je takový ústřední výbor strany...

... a vláda je jen služební orgán, který naplňuje určené cíle. Přesně jako za SSSR.

V administrativě mají různí lidé na starosti různé země.

Nás opečovává kdo?

Českou republiku Alexej Gromov – patří do skupiny „česká mafie“. Jde o diplomaty, kteří pracovali v administrativě Borise Jelcina a předtím sloužili v České republice nebo na

Slovensku. Mají nás dokonale zpracované.

Od dětství jezdili do Prahy nebo do Bratislavy. Vyrůstali s českou elitou. Naučili se sbírat si na všechny informace, zaznamenávat si je a uchovávat.

Dokonale umějí odhadovat charaktery lidí. Tuší, kdo ze sledovaných Čechů vyroste, a kdo ne, kdo je na holky, kdo na kluky. Mají obvykle vystudovanou Moskevskou státní univerzitu mezinárodních vztahů, slavné MGIMO, a diplomatickou akademii.

Rozumějí nám lépe než my jim?

Ano. Oni na nás pracují strašně dlouho.

Je náš hodnotový systém skutečně univerzální? Není poštetilé chtít na Rusku, aby bylo jako my?

Tuto chybu ale děláme nejen vůči Rusku, ale i vůči Indii, Číně... Naše cesta je pro nás ta správná a jejím vrcholem je svoboda jednotlivce. My si představujeme, že všichni ostatní jdou stejnou cestou, jen jsou kousek za námi.

Jenže filozofie, kterou prosazuje nejen Rusko, je založena na multipolárním světě, který bude rozdělen do regionů s vévodícími hegemony. O nás mluví jako o zlaté miliardě. Jsme pro ně bohatá, dekadentní menšina. Kromě euroatlantického světa k nám patří třeba Austrálie, Jižní Korea, Japonsko, Izrael.

Proti nám stojí zbývajících sedm miliard. V této skupině Rusko reprezentuje pravoslavnou část světa.

Takže jsme se všichni v 90. letech minulého století spletili, když jsme je chtěli dostat mezi „slušné“, demokratické státy? Nabádali jsme je, ať dodržují lidská práva, radili jsme jim, nabízeli pomoc... Ale oni si šli svou cestou a jen se přetvařovali?

Sekli jsme se. I já jsem věřil tomu, že období Borise Jelcina je zrodem demokracie v Rusku. Ale pro ně to byl největší chaos v historii. Nejhorší doba.

My jsme doufali v koncepci společného evropského domu. Putin dodnes vypráví, že řešil s Clintonem, jak Rusko vstoupí do NATO...

A nebyla to ta správná cesta?

Jenže to by Rusko nesmělo někam vstoupit a hned začít naplňovat svou vlastní, imperiální vizi. Mají v sobě imperiální pud zakódovaný a bojím se, že nejsou schopni s tím něco udělat.

Víte, co je Gerasimovova doktrína? Výhlášení permanentního konfliktu vojenskými i nevojenskými prostředky. Pro ně skončila období války a míru. Jsou v permanentní válce a my jsme teď zjistili, že jsou ve válce i s námi.

My si na to teprve zvykáme, oni už mají zpracovaný plán – říkají tomu Horizont 2040. Mění jadernou doktrínu, počítají se „sibiřizací“ Ruska. Víte snad, že dobytí Moskvy neznamená porážení SSSR, dnes Ruska. Mají celou Sibiř a už Stalin věděl, že vše důležité musí odsunout tam.

Pokud bude stále u moci Vladimir Putin, dokážeme s ním zase jednat?

Budeme muset najít nějaký bod nula. A od něj se odrazit.

Co by to mělo být, ten bod nula?

Třeba nějaká dějinná událost, kterou vidíme stejně. Dnes nic takového nemáme. Rusko ani nerespektuje právo volby svých sousedů. Ukrajina podle nich nemá právo volby, protože to je ruská nárazníková zóna a my jsme do ní vlezli, a tak vyprovokovali válku.

Obstál jste v ruské misi, tak těžké, specifické a náročné?

Musel jsem se hodně naučit. Vůči sobě jsem obstál. Ale obstál jsem?

Tak jinak. Měl jste při jednáních vždy pocit, že jste důstojný soupeř absolventům velké ruské diplomatické školy?

Myslel jsem si, že jsem na ruskou misi dobře připraven. Přesto mi v Rusku chvíli trvalo, než jsem se naučil tím důstojným partnerem být.

Popíšu vám jednání s mým ruským protějškem, ředitelem 3. teritoriálního odboru Olegem Ťapkinem. Diplomat, specialista na Rakousko a německy mluvící země, i Visegrádskou čtyřku. Hlavní pro něj byli Němci a Poláci, my jsme takový přívaček.

Dávali vám to najevo?

Když jsem předložil jakýkoliv návrh za naši stranu, nikdy ho nerespektovali. Nikdy. Protože se stále řídí Brežněvovou doktrínou omezené svrchovanosti některých států. Oni jsou velcí a přece vědí nejlíp, co je pro nás dobré...

Jejich zpravodajsko-bezpečnostní elita má státy rozdělené podle několika kategorií. Například: máte jadernou bombu? A kolik? A máte nosiče? Země, vzduch, voda? Máte schopnou armádu a dokážete ubránit sami sebe jako stát? A máte vůli? Protože vůle je víc než kapacita. Máte dostatečný bezpečnostní vlivový aparát? Kontrolujete mezinárodní organizace? Ne. Takže nic.

Jaké tedy bylo jednání s panem Ťapkinem?

Přišel jsem k němu nahoru, sedl jsem si a Ťapkin řekl: „Nazdar Víťo! Jak se máš?“

Já na to: „Olegu, dobře. Tak jsem slyšel, že jsi měl infarkt.“

On: „No jo, no, to víš, Němci, Poláci, ještě vy... samý starosti. A ty?“

Já na to: „Taky mám s tlakem potíže...“ To byla pravda. Mě ta situace opravdu huntovala. Zdravotně jsem na tom byl hodně špatně. Tak jsme si tak stěžovali na zdraví a žvatlali, až řekl: „Tak začneme.“

Najednou tam seděl někdo úplně jiný. Profesionál.

Pak nastala část, která se koná na takzvaném místě sdělování. Jednání skončí a on řekne: „Pojď, já tě doprovodím k výtahu.“ Jdete a on povídá: „Na rovinu ti řeknu, vztahy se horší. Míříme do slepé uličky. Řekni doma,

zda to opravdu tak chcete...“

Já odpovím: „Ale co vaše ambasáda v Praze?“

Ta šťve úplně všechny...“

Pak odcházím. Oba víme, že my, diplomati jsme ti, kteří udržují poslední komunikační kanály. Aby se předešlo obrovským nedorozuměním.

Přesto jste byl z Moskvy povolán domů...

Moje stažení bylo gesto. Do letošního června jsem zůstal velvyslancem. Ale už jsem úřadoval z Prahy.

Mají taková gesta smysl? Všimne si jich Rusko vůbec?

S Rusem se musíme prát, abychom ho zastavili. Musíme mu přidělovat starosti, ale ne kopáním do kotníku...

Tak čím?

Třeba zákazem pohybu ruských diplomatů po EU.

Podle bývalého českého velvyslance Pivoňky je válka na Ukrajině strašná, ale nikoliv „totální průšvih“: „Nehoří jaderné reaktory, pět velkých ukrajinských hydroelektráren zatím nikdo nevyhodil do povětří. To by pak bylo něco. Nad Kyjevem je Kyjevské moře a v něm veškeré radioaktivní bahno z Černobylu...“

Nehrozí, že Moskvu naštve moc?

Ne. Jestli by opravdu Rusy něco naštvalo, pak jsou to zbrojní iniciativy jako ta naše muniční. To je opravdu nakrkló a oni o nás začali mluvit jinak. Neřeknou, že ukrajinská armáda českými vampiry zabila... ale že české vampiry zabíjely (český salvový raketomet RM-70 Vampire na podvozku Tatra 815, pozn. red.).

A já vím, že Rusko nám tohle bude chtít vrátit a pomstít se nám.

Deník N, 23. října 2024

je ráno
slavnost krísta --- krále
vidím ho jet na oslíkovi
bez hermelínu, vlečky a panovníckých insignií
reynkův spasitel v poloze piety
vězeňský krísta aléna divíse
bůh malého dítěte
láska, milosrdenství, něha

do ulic se vlilo slunce
nenaléhá, nic nežádá
neklade břemena, která nelze unést
i ono je láska

po nebi pluje horkovzdušný balón
na stůl dáš čistý bílý ubrus
vázu se snítkou jeřabin
pár kaštanů a svíčku

den bude tichý

svět je

Zdeněk A. Eminger

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 10.11.	32. v mezidobí
8 h. Lukavice	1 Král 17,10-16 Ž 146
9 Mistrovice	Žid 9,24-28
9.30 Orlice	Mk 12,38-44

sobota 16.11.	18 h. Letohrad
neděle 17.11.	33. v mezidobí
8 h. Lukavice	Dan 12,1-3 Ž 16
9 Mistrovice	– s pomazáním nemocných
9.30 Orlice	Žid 10,11-14.18 Mk 13,24-32

sobota 23.11.	18 h. Letohrad
neděle 24.11.	Slavnost Ježíše Krísta Krále
8 h. Lukavice	Dan 7,13-14 Ž 93
9 Mistrovice	Zj 1,5-8
9.30 Orlice	Jan 18,33b-37

sobota 30.11.	14 h. Orlice - jáhenské svěcení Martina Suchomela
	18 h. Letohrad
neděle 1.12.	1. adventní
8 h. Lukavice	Jer 33,14-16 Ž 25
9 Mistrovice	1 Sol 3,12-4,2
9.30 Orlice	Lk 21,25-28.34-36

sobota 7.12.	18 h. Letohrad
neděle 8.12.	2. adventní
8 h. Lukavice	Bar 5,1-9 Ž 126
9 Mistrovice	Flp 1,4-11
9.30 Orlice	Lk 3,1-6
15 h. Mistrovice	- bohoslužba smíření

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv, Václava v Letohradě

Adresa redakce: Hausenská 835, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková,
jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741